

GEODETSKI RADOVI U PRIVREDI

Adnan Abdić

1. UVOD

U Bosni i Hercegovini se dosta se radi na projektovanju i izgradnji cestovne i željezničke infrastrukture. U ovom članku je dat kratak osvrt na geodetske radove u privredi, djelomične probleme koje kolege geodeti imaju, te na sam kvalitet tih radova. Također je važno napomenuti da su informacije koje su u ovom članku iznesene, isključivo plod ličnog poznavanja istih. Iskreno se nadam da će svaki čitaoc ovog članka uspjeti da se pronađe u njemu, i da ćemo jednog dana imati usaglašene parametre u ovoj problematici.

2. GEODETSKI RADOVI KOJE JE IPSA RADILA U SKORIJE VRIJEME

Govoreći o geodetskim radovima koji se u posljednje vrijeme odvijaju u Bosni i Hercegovini, nije moguće ne govoriti o autocesti u Koridoru Vc. Problemi koje imaju kolege geodeti u ovom segmentu su ponajprije izraženi čekanjem da se otvore tenderi i ponude te da se počne sa snimanjem i pripremnim radovima. Od geodetskih radova koji su posljednjih godina rađeni od strane IPSA instituta, a za potrebe projektovanja u Koridora Vc su bili:

- geodetski radovi na dionici Koridora Vc, Bradina - Konjic,
- geodetski radovi na dionici Koridora Vc, Odžak - Svilaj,
- geodetski radovi na dionici Koridora Vc, Johovac - Doboj Jug,
- geodetski radovi na dionici Koridora Vc, Vlakovo - Lepenica,
- geodetski radovi na dionici Koridora Vc, Bilješevo - Drivuša,
- geodetski radovi za potrebe projekta brze ceste Lašva - Donji Vakuf, itd.

Trenutno je u izgradnji dionica Bilješevo - Drivuša, dok su ostale u fazi čekanja, ponajprije zbog finansijskih sredstava. Važnost i uloga geodetskih radova na ovoj dionici, daje za pravo da se ukaže na činjenicu da su isti izvedeni dosta kvalitetno i precizno. Izuzetak predstavlja tunel Vijenac za koji nije urađena geodetska osnova u smislu mreže za praćenje pomaka i deformacija, kako to nalaže struka u inženjerskoj geodeziji! Ali diskusija o nekim nadležnostima u struci iznijet će se kasnije.

Među geodetskim radovima za potrebe projektovanja koje je izvela IPSA, posebno se mogu izdvojiti projekti remonta pruga od Konjica do granice Bosne i Hercegovine sa Republikom Hrvatskom, te dionice Bosanski Šamac - Doboj, Banja - Luka - Doboj, itd. Trenutno je u fazi remont na južnoj pruzi, koji je ovih dana stigao do Čelebića podno Konjica, te remont pruge Banja-Luka-Doboj. Također je urađeno dosta projekata za hidrotehničke potrebe. Izdvajaju se projekti vodovoda u mjestima Trepče i Medakovo u općini Tešanj, projekat vodovoda na Nišićima, Rakovici, u Bosanskom Petrovcu itd., kao i regulacija rijeke Bužimnice u općini

Bužim, te još dosta toga, a nabranje urađenog premašuje namjere kratkog osvrta u ovom članku. Projekti koji su navedeni u dosadašnjem tekstu spadaju u red krupnijih projekata koje je IPISA institut uspješno realizirao ili trenutno radi na njima.

Slika 1: Geodetski radovi za potrebe projektovanja Koridora Vc, dionica Bradina - Konjic

3. PROBLEMI S KOJIMA SE GEODETI SUSREĆU U PRAKSI

Veliki broj kolega koji rade u praksi, te provode dosta vremena na terenu, svakodnevno se vjerovatno susreću sa sličnim problemima, koji bi se mogli opisati kao što slijedi: nedostatak podataka u matičnim katastrima, nevjerodostojni podaci (podaci postoje u katastru, ali na terenu nema stabilizacije geodetskih tačaka), matični katastri ne održavaju trigonometrijske tačke na terenu, dok se u isto vrijeme, od raznih institucija uredno naplaćuje taksa za njihovo korištenje. Ovdje se mogu spomenuti bitni relativni odnosi „kolege prema kolegama i društvu“, u smislu da razne geodetske kompanije "uredno" predaju matičnim katastrima općina u kojima dobivaju poslove, urađene elaborate o npr. stabiliziranim i opažanim geodetskim mrežama. Kolege koje kasnije dolaze na predmetne lokacije ne nalaze situaciju na terenu kao što je "uredno" dokumentirano u predanim elaboratima.

Za ovakve propuste, kojih ima jako mnogo, nažalost ne postoje institucije ili oficijelna nadležna tijela koja bi sankcionisala ovu problematiku. Možda bi rješenje bilo u tome da se formira geodetska komora koja bi se bavila moralnom i etičkom odgovornošću onih koji rade poslove bez dužnog profesionalnog odnosa. Također se ovdje može spomenuti potreba da se eventualna buduća komora bavi procjenom cijena geodetskih poslova koji se pojavljuju na tenderima. Cijene geodetskih poslova su srozane do te mjere da negativno utiču i na kvalitet radova. Tako se često pojavljuje nerealan rok izvođenja geodetskih radova, bez prikaza osoblja i instrumentarija kojim se radi. Osnivanjem komore bi se možda uspjele iskristalizirati cijene za pojedine vrste radova, dobilo bi se na kvalitetu koji bi bio kontrolisan kroz terenske i

administrativne revizije, i tek nakon toga bi se geodetski projekti predavali i potom bili korišteni za razne potrebe u projektovanju.

4. KVALITET IZVEDENIH RADOVA

Nakon što se završi geodetsko snimanje za potrebe bilo kojeg projekta, geodetske situacije i elaborati u privredi ne prolaze nikakvu kontrolu. Ne postoji terenska revizija istih, pa tako imamo samo administrativnu reviziju, koja je dosad uvijek zadovoljavala i ispunjavala sve uslove geodetske struke!? Također se može čuti od kolega da rade po istoj cijeni jedan hektar geodetskog snimanja u zaraslom (šumskom) području, ili preglednom i ravnom, tako i u gradu, u gusto izgrađenom području. Naime, kada se tvrtke prijavljuju na tender, naravno žele da dobiju posao, i u cilju ostvarenja svojih želja navode nerealne ponude, a kada dobiju posao urade ga za nerealno kratko vrijeme!?

Dakako da želja da se više zaradi postoji kod svih, što je očekivano, ali s druge strane kompletna struka gubi i polako tone sa egzistencijom. Rješenje ovog problema možda leži u tome, ponovno naglašavam, formiranjem određenog tijela koje bi nadziralo i brinulo se za sam položaj i stanje struke, te njene pozicije i uloge u obrazovanju, privredi i društvu, te o njenim akterima koji je čine moralnom, cijenjenom i poštovanom. Inertnost svih nas dovodi do toga da se jako mnogo radi, ali se za obim urađenog posla dobiva manje nego što je to u drugim zemljama. U same probleme struke, kako u nastavnom smislu tako i u praktičnom treba da se uključi fakultet kao krovna institucija struke, geodetske tehničke škole kroz svoj plan i program, te geodetske uprave i katastri matičnih općina.

Također smo svjedoci da se dosta jednostavni, kao i jako složeni poslovi dodjeljuju na tržištu tvrtkama za koje ne možemo garantovati da su u mogućnosti to kvalitetno realizovati. Ovo se odnosi na poslove u inženjerskoj geodeziji, gdje je potrebna veća stručnost, znanje i iskustvo.

5. ZAKLJUČAK

O ovoj problematici dalo bi se detaljnije diskutirati, u smislu potrebe detaljnijeg pristupa, koji bi se odnosio na pojedine faze rada, kako po pitanju rada u katastrima, održavanja premjera i njihovih oslonih tačaka, razvijanja poligonskih i nivelmanskih vlakova, GPS mreža, digitaliziranih karata, vjerodostojnosti podataka, itd. Zatim o zakonskoj regulativi i propustima koji se odnose na geodetsku struku. Mnogi će ponovno, kao i nebrojeno puta do sada, reći da mi to sve imamo, ali svi vrlo dobro znamo iz iskustva, (pogotovo se to odnosi na kolege koje su mnogo na terenu) da to nije baš tako. Ipak, ako se svi bar malo više potrudimo, možda uspijemo da vratimo struku (nauku) tamo gdje joj je i mjesto.

Autor:

Adnan Abdić, dipl.inž.geod.

IPSA INSTITUT d.o.o.

Put života b.b., 71 000 Sarajevo

Bosna i Hercegovina

E-mail: adnanipsa@gmail.com